

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Matthaei Tympii Aureum Specvlvm Principvm,
Consiliariorvm Ivdicvm, Consvlvm, Senatorvm, Et Aliorvm
Magistratvum Cvm Ecclesiasticorum tum Politicorum
omnium**

Tympe, Matthäus

Coloniae Agrippinae, 1617

11 A linguarum cognitione instructum esse.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52641)

9. Laudatur Epaminondas, quod nemo fuerit repertus, qui & plura nosset, & pauciora loqueretur. *Plut. de audir.*

SIGNVM XL

DE A LINGVARVM COGNITIONE instructum esse.

A lingua-
rum cog-
nitione arma-
tam esse.

M. Iun. in
Polit. quasi.

Politici futuri linguas varias semper didicerunt.

1. Romanorum filij, ad Remp. aliquando in Suro, primo Hetruscam linguam, post Græcam agnoscebant. (*Dion. Hal. lib. 4.*)

2. Mithridates Ponti & Bithynia Rex, tenuit eorum populorum, quibus imperavit, vñquam per interpretem loquutus est; quemque ab eo appellari vsus fuit, per linguam & orationem ipsius non minus scire, quæ gentis eius esset, loquutus est. (*Gell. lib. 10. Val. lib. 8. c. 3.*) *Plin. lib. 25. c. 2.* ait: Sublimem inde utilitatem accessisse, quod nullam interpretem, sed per se audiuerit.

3. Peritissimus linguæ Græcæ exitit Augustus. (*Suet.*)

4. Ottho II. Imp. à Saracenis & Græcis cum Græcè loqueretur, pro Græco habitus sit. (*Auent. lib. 5. Boiorum Ann.*)

5. Aurea Bulla, per Carolum IV. Imp. fidebet Electorum filios & successores discere Latinam, Italicam, Illyricam siue Sclavonicam linguam, quò cum multis gentibus nem communicare possent.

8. Etsi vernacula lingua scribantur artes multæ, tamen si quæstiones incidant & controuersia graues de verbis, non nisi ad ipsos fontes confugiendum est.

7. Nec sine causa omnes omnium gentium docti homines maluerunt Græcè aut Latinè, quàm lingua vernacula uti in scribendo.

8. Adhæc necessitas nos cogit linguas addiscere, ut auribus aliorum sermone accepto satisfaciamus: quemadmodum *Themistocles* apud *Persas* Persicam linguam est discere coactus. (*Thucyd. lib. 1.*) Et verum est illud *Ciceronis*: Surdi sumus omnes in linguis, quas non intelligimus. (*Tusc. 5.*)

9. Accedit quòd linguarum cognitio haud exiguum parit gratiam, & beneuolentiam, ut & auctoritatem, si quis intelligere & alloqui varios populos sua in lingua possit.

10. Nec etiam decipiuntur ab interpretibus legati linguarum periti, aut turpiter ab ipsis coguntur, maximè cum còtinuandus est sermo, aut mandandus ob circumstantias, aut respòsum dandum ex tempore: nec semper ad manus sese interpretes offerunt. Legatis necessariam esse notitiam linguæ eorum, ad quos mittuntur, vide in l.bris *D. Ioan. à Chokier de Legationibus*.

11. Cum *Cato Censorius* pop. Rom. nomine legationem apud Athenienses obiret, quia Græcè tunc ipse nesciebat ea, quæ habebat in mandatis, per interpretem exposuit, ibi, quòd ea quæ paucissimis verbis *Cato* dixerat, interpretes vix lógis ambagibus referret, Athenienses orationum dissimilitudinem mirati, Romanis sermonem in petore, Atheniensibus in ore nasci dixerunt. **Tantum**

R r

tum enim à genuina ipsius auctoris mente in
suis interpretis orationem distare iudic-
runt, quantum inter cor & labra est interitium
Plut.

12. Cùm *Themistocles* Athenis profugus ad Ro-
mam Perfarum concessisset, animi sui sententiam
prius exponere noluit, quàm Perficam linguam
didicisset, ne per interpretem Regi ea, quae
ret, explicare cogeretur: interpretes enim quor-
dam interdum omittunt, quaedam addunt, qua-
dam aliter narrant, quaedam implicane, pro-
pter quod quodammodo perdat orationis gratiam ac ve-
ritatem. *Idem.*

13. *Cleopatra* Aegypti Regina multarum linguarum
perita, per seipsam responsa dabat Aethio-
pibus, Troglodytis, Hebraeis, Arabibus, Syris, In-
dis, Parthis, alijsque. *Plut. in Antonio.*

14. Floruit laude πολυγλωσσίας *Cavalus* bo-
ngus: suis enim quosque legatos linguas audiens
atque ad eos ipsos Græcos intellexit, ipsorumque
Græcè respondit. *Bonfin.*

15. *Turca*, tamen à litteris alienissimè sermo-
men cùm videant linguarum cognitionem in
modum necessariam esse, vulgo dictitant, non
linguas quis caller, totidem viris eum equari
re, imò præcellere. Tutius enim est communi-
ari aut paucis arcana Imperij, quàm multis, pro-
ximè si committantur vni, qui instar sit muni-
rum. Nam hic aptè legationes suscipiet, & illorum
Principum excipiet; hic mores, instituta,
conditiones vniuersas gentium iam ante cogno-
uit: breuiter, fidem facit, multa se vidisse, quae
ta vsu multarum rerum didicisse. Nata hic
Iud Sancti Augustini, 19. de Ciuit. cap. 7. Excerpta

diuersi generis animalia sociantur, quàm diuersę
linguę homines.

SIGNVM XII.

LITIVM FORENSIVM MVLTIPLIVM. *Lites foren-
sinem abrogare, & ad forense studium, ro-
ses minnere.*
str. q. pauciores admittere.

1. ANNO Christi 1573. Carolus IX. Gallie Rex si-
rendę (teste Belleforetio in hist. Gall.) no-
uarum litium prurigini, seu, vt litium nascentiũ
fibras sensim circumcideret, in Gallia vectigal
iudiciarium excogitauit, vt quicunq; litem intrę-
deret, vel ordiretur; dependeret, ac deponeret in
Regium Fiscum duos aureos; recipiendos, si iure
litigasse iudicatus esset: sin aliter, (sin perperã,) *amittendos, & relinquendos.* Sic & Romanis ve-
ctigal iudiciarium erat impositum. *Suet. cap. 40.*
Chilonis præceptum erat: AERIS alieni, atq; litis
miseriam fac effugas. Et Cic. scribit ad Atticum:
Nihil viro bono magis conuenire potest, quàm
abesse à ciuilibus controuersijs. Experientia autę
docet in illa Rep. esse maximas factiones, vbi nu-
merosa turba Iuristarum viuunt: isti enim dulci
odore lucri deliniti, aureos montes venantur &
cupiunt, & haud absimiles sunt Byzantino illi O-
razori, qui interrogatus: Qualis Byzantijs lex es-
set? Qualem ego volo, respondit: ad eò varias ex-
cogitant legum interpretationes. Quare fuci, &
vultures, (Iuristę,) à præsepibus arcendi sunt, ne
fucos exhauriant.

2. Algotus I. Sueonum & Gothorum Rex sta-
uit, vt omnes controuersię prius ad arbitrium
opumorum virorum, qui in dissidentium ter-
ritorio inueniebantur, componerentur, quàm
ad

R r 2

ad